

HISTORIA LESOV

Prirodzené pásma zmiešanej lesnej vegetácie s pestrým a vyváženým zastúpením ihličnatých a listnatých drevín sa vytvárali v celom stredoeurópskom území už prakticky od doby ľadovej (od 11. do 7. stor. pred n.l.)

Pre dávnych ešte kočujúcich ľudí bol prales základným zdrojom obživy, dreva a iných materiálov i životnej ochrany.

Postupne si už skupiny ľudí vytvárali stále sídla a získavali poľnohospodársku pôdu na úkor lesa.

Spotreba dreva vzrastala úmerne s vývojom a hlavne pri spracovávaní kovov a budovaní drevených hradísk.

Na prelome tisícročia bola lesnatosť Slovenska okolo 90%.

Dovtedy lesy nemali výslovných vlastníkov, boli „vecou nikoho“ (res nullius).

Začali s nimi disponovať panovníci, najme pre svoje poľovnícke záujmy.

Postupne ich v rámci feudálneho pridelovania pôdy odovzdávalo do vlastníctva bojovníkov, dvorných úradníkov, cirkevných organizácií a novo vzniknutej šľachte.

Okrem toho sa začala dlhodobá zemianska poľnohospodárska kolonizácia.

Táto privodila značné odlesňovanie na získanie poľnohospodárskej pôdy a pustošila lesné porasty pasením dobytká.

Pustošivý tatársky vpád roku 1241 vyvolal rozsiahlu výrobnú a stavebnú rekonštrukciu s účasťou zahraničných kolonistov.

Nová banícko - hutnícka výroba si vyžadovala veľké množstva drevného uhlia.

Z dreva sa postavilo mnoho nových obcí a rôznych osídlení.

Všetko to znamenalo drastické ničenie pôvodných pralesov.

Lesnatosť slovenského územia sa znížilo na necelých 70%.

Tá sa ďalej znižovala v dôsledku valaskej (pastierskej) a neskoršej kopaničiarskej kolonizácie.

Držba lesov sa vyvíjala tak, že väčšina z nich sa zmocnila vysoká šľachta. Iba tretina ostala vo vlastníctve kráľa.

Stav produktívnych lesov a ich ubúdanie začalo vzbudzovať pozornosť uhorských panovníkov až v polovici 15. storočia.

Išlo najme o usmerňovanie ťažieb a zabezpečenie obnovy na vyľázaných plochách.

Nariadenia panovníkov vyústili do prijatia prvých zákonných noriem týkajúcich sa obhospodarovania lesov.

Kráľ Žigmund. Kráľovské nariadenie 1426...

„ a preto kráľovským slovom svojím nariaďujem, aby sa na rúbanisku v nijakom prípade neoralo, lebo tam jedine les sa musí prinavrátiť !

Vývin urbárialneho zriadenia.

Prechodom od štátu panského (rodového) ku štátu stavovskému vznikla potreba úpravy pomeru medzi zemepánom a novo vznikajúcim stavom poddanským.

Táto úprava sa realizovala v tzv. „ urbároch “.

Tak ako prešla do rúk šľachty pôda patriaca panovníkovi, tak prišli do područia šľachty aj všetci obyvatelia, ktorí nemali vlastnú pôdu.

Tým sa z rozmanitých vrstiev obyvateľstva osadeného na pôde župnej, kráľovskej a hradov vytvorila nová stavovský – sociálna trieda, a to poddanské obyvateľstvo, ktoré podliehalo šľachte tak z majetkovej, ako z osobnej strany.

Vývin urbárov sa začína už v 13 storočí. Neskoršie, keď už poddaní nemali s'ahovaciu slobodu zemepáni dali spísať ich povinnosti v urbároch, teda v knihách, kde si tieto povinnosti zapisovali.

Mešťania sa sem nezahrnuli. Podliehali vrchnosti mesta podľa kráľovských výsad.

Súkromné urbáre boli prostriedkami neobmedzenej vlády zemepánov nad poddanými.

Právne riešenie problematiky urbárov začína v Uhorsku vydaním patentu z 23.1.1723. Vychádzalo sa zo zásady, že kto nie je šľachtic, nepatrí mu pôda. Ako poddaný je prinútený živiť sa z pôdy zemepána.

Šľachtická pôda sa užívala rozličným spôsobom. Rozdelila sa na dva druhy, a to panskú (dominikát), ktorú obrábal vo svojej rézii sám zemepán a na urbársku (rustikal), ktorá patrila zemepánovi a tento ju prenechával do užívania urbárnikom – poddaným.

Podľa spôsobu užívania delil sa potom majetok poddaných na tri druhy, menovite majetok poddanský, želiarsky a domkársky.

Urbárska usadlosť (*sessio*) sa skladala z intavilánu (dom, záhradka) a extravilánu (polia, oráčiny, lúky, lesy a trsťoviská).

V extraviláne nedošlo k deleniu, ale užívanie ostalo spoločné (pastva, ťažba dreva a pod.)

Urbár stanovil povinnosti poddaného, ktoré sa viazali na urbárske práva.

Boli to buď peňazné dávky (cenzus v sume zlatky každoročne od ženatého), bremená (ako desiatka pre zemepána , deviatka pre cirkev).

Z hľadiska vývoja právnych pomerov k pôde významné bolo obdobie regulácií v druhej polovici 18. storočia, konkrétne vydanie tzv. tereziánskeho urbáru z roku 1787.

Základná zmena urbárskych pomerov prišla v roku 1848 v dôsledku revolučných udalostí. Zrušením všetkých viazaností bývalých poddaných, založených na urbáre alebo zmluvách, ktoré nahradzovali urbársky súpis došlo v roku 1848 (zákonný článok VIII./1848).

Zmenilo sa i vlastníctvo, poddaný sa stal z urbárskeho zaviazaného poddaného vo vzťahu k pozemkom ich plným vlastníkom.

V roku 1853 tzv. urbárskym patentom sa úplne zrušil dovtedajší urbársky pomer voči zemepánovi. Urbárnici sa stali právnymi vlastníkmi poddanskej pôdy.

Vznikli urbárske spoločenstvá, ktoré mali opodstatnenie v dôsledku racionálnej požiadavky spoločného užívania. Boli to osobitné vzťahy vzniknuté z urbárskych práv k lesom, pasienkom (lúkam) a trsťoviskám.

Pre tieto druhy pozemkov vznikali tzv. urbárske spoločenstva.

Ostatné pozemky prešli priamo do vlastníctva roľníka.

Spravidla sa zaknihoval jeden pozemok. V pozemnoknížnom protokole sa uviedol zoznam vlastníkov (oprávnených urbárikov) spolu s označením ich podielu.

Základom členenia boli osminky, oktávy.

Za urbáristu sa považoval len ten, kto mal aspoň jednu osminu podielu. Kto mal menej, patril do skupiny želiarov, ktorí mali spoločenstva iného druhu.

V roku 1898 došlo k vydaniu osobitného zákona pre podmienky urbárikov v Uhorsku.

Išlo o zákonný článok XIX. o štátnom spravovaní obecných a niektorých iných lesov a hôľ, ktoré boli nedeliteľným vlastníctvom komposesorátov a bývalých urbárialistov.

Všetky neskoršie regulácie udržali osobitý útvar spoluvlastníctva.

Ideálne podiely ostali predmetom právnych rokovaní (kúpa-predaj, nájom...).

Proces premeny prebiehal aj vo vlastníckych vzťahoch tzv. zemianskych.

Feudál sa spravidla usiloval stať veľkostatkárom.

Tieto pozemky, najmä pozemky kráľovskej rodiny sa stali jadrom neskoršieho štátneho majetku.

Z pozemkov drobných zemanov vznikli komposesoráty, ktoré znamenali určitú osobitnú formu spoluvlastníctva rodinného spoločenstva pri lesných pozemkoch, prípadne pastvinách. Toto vlastníctvo vykazovalo aj niektoré výsady, ako právo mlyna, remesla, rybolovu, poľovníctva a pod.

Takéto spoločenstvo získalo osobitý spôsob na réžiu rozhodovania o vlastníctve.

Zvolili si správcu a iné orgány a podľa vlastných stanov mohli spravovať nedeliteľné spoluvlastníctvo na valnom zhromaždení princípom hlasovania väčšiny majiteľov počítanej podľa podielov.

Osobitosti obhospodarovaných pozemkov zohľadnila už prvá pozemková reforma v zákone č. 215/1919 Zb. „záborový zákon“ – zabratie, a následne z.č.81/1920 Zb. „pridelový zákon“, podľa ktorého lesné pozemky mohli byť pridelované obciam ... , tak aby sa hospodáril v zásadách podľa lesných zákonov štátu.

Od roku 1918 do 1938 sa najprv zisťoval skutkový stav a realizovali sa prvé parcelácie lesných celkov.

Nadalej sa pokračovalo v zoštatňovaní lesov a podporoval sa aj vznik nových lesných a pasienkových spoločenstiev a družstiev.

Uplatnením rozličných dodatočných právnych výkladov záborového zákona štát reagoval na kritiku lesnej reformy a asi 60% zabratej pôdy postupne vrátil pôvodným vlastníkom.

Do roku 1944 Slovenská lesnícka politika bola zameraná na zlepšenie stavu lesov a zabrzdeniu odlesňovania v prospech iných pôdnych kultúr a vyžadovalo sa od spoločenstiev hospodáriť podľa vypracovaných LHP.

Negatívny vplyv malo nariadenie vlády, ktoré umožňovalo ťažiť drevo až do výšky 150% predpisu LHP.

Po roku 1945 bolo obdobie poznačené nariadenou konfiškáciou poľnohospodárskeho a lesného majetku zločincem, zradcom a kolaborantom.

Po roku 1948 druhou reformou pokračovalo pridelovanie majetkov družstvám, urbárom a komposesorátom a hlavne do vlastníctva štátu.

Hospodárska politika štátu bola presadzovaná kolektivizáciou poľnohospodárstva a zásad užívacích vzťahov.

Zásadnú zmenu priniesol zákon SNR č.2/1958 Zb. o úprave pomerov a obhospodarovania spoločne užívaných lesov bývalých urbárikov, komposesorátov a pod. útvarov.

Týmto zákonom došlo k zrušeniu útvarov bývalých urbárikov, komposesorátov..., ktoré spoločne užívali lesy.

Následne došlo k odovzdaniu týchto lesov do obhospodarovania krajským správam lesov, ako aj Roľníckym družstvám.

Výkon práv a povinností obhospodarovateľov boli spojené s užívaním, s právom na výnos z obhospodarovania nehnuteľností, na zmenu podstaty nehnuteľnosti, vybudovať na nej stavby, to znamená zabezpečiť alebo zveľaďiť prevzaté lesy.

Užívateľ získal rozsiahle práva takmer totožné s vlastníckym oprávnením.

Spoluvlastníkom aj naďalej patrila náhrada za obhospodarované nehnuteľnosti a náhrada v príp. odkúpenia pozemkov.

Významné bolo ustanovenie, podľa ktorého odovzdaním spoločných lesov na obhospodarovanie sa nemení vlastnícka podstata. Členovia zrušených útvarov ostali aj naďalej vlastníckmi v pomere svojich podielov.

V prípade určenia nových obhospodarovateľov mal tento povinnosť poskytnúť osobám, ktoré brali úžitky zo spoločného lesa náhradu drevom.

Podľa vzorových stanov z roku 1953 bolo povinnosťou členov družstva združiť všetku pôdu na spoločné obhospodarovanie.

Takto sa družstvá mali povinnosť starať sa aj o združené lesy tzv. zverené lesy, zabezpečiť ich riadne obhospodarovanie, ochranu a zveľaďovanie v súlade s pokynmi orgánov vykonávajúcich odbornú správu lesov.

Podľa zákona č. 166/1960 Zb. mal každý užívateľ povinnosť hospodáriť v lese tak, aby neznižoval produkčnú činnosť lesa a nezhoršoval a ostatné funkcie, ktoré les plní.

Lesy, ktoré užívali fyzické osoby boli pod tzv. odbornou správou lesov, kde v súlade s predpisom LHP boli určené úlohy, ktoré bolo potrebné v lese vykonať.

Postupným prevzatím aj týchto súkromných lesov štátne organizácie LH obhospodarovali do roku 1977 na 100%.

Pre roky 1954-1960 bol vypracovaný súhrnný projekt využívania pôdneho fondu v Československu.

V roku 1960 sa prijal Generálny plán zveľaďovania poľnohospodárskeho, lesného a vodného hospodárstva, čím podstatne vzrástla výmera lesov. (zalesňovanie malo produktívnych pozemkov, lesných lúk a pod.- Z – tky)

Zákonom Fed. zhrom. č. 61/1977 Zb. zanikli doterajšie užívacie práva a inštitút užívania sa nahradil novým „inštitútom s právom užívania lesných pozemkov“ na zabezpečenie výroby a ostatných funkcií lesov.

Toto právo bolo bezplatné, nebolo časovo obmedzené a za jeho zriadenie nepatrila doterajším vlastníkom už žiadna náhrada.

Oprávnenovalo hospodáriť ako vlastníkov a využívať ich na plnenie úloh určené štátom.

Nositeľ práva mohol meniť podstatu, budovať stavby na plnenie úloh a ost. funkcií lesov. Mal povinnosti chrániť verejný majetok proti každému, kto do neho neoprávnené zasahoval, alebo ho obmedzoval vo výkone práv.

Po roku 1978 absolútnu výmera lesného fondu užívali štátne organizácie LH, prípadne iné štátne organizácie (vojenské lesy a majetky, školské lesné podniky a pod.) .

Zmena politických pomerov v roku 1989 priniesla už v roku 1990 množstvo zákonných predpisov umožňujúcich zmierňovanie majetkových krívd spôsobených od roku 1948.

Riešenie usporiadania vlastníckych vzťahov k pôde začalo v roku 1991 prijatím federálneho zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (zákon o pôde).

Zákon sa vzťahuje na pôdu, ktorá tvorí poľnohospodársky a lesný pôdny fond, obytné a hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej usadlosti, vrátane zastavaných pozemkov, ku ktorým došlo v rokoch 1948-1989.

V mnoho raz novelizovanom zákone sa podarilo odstrániť niektoré ustanovenia nezohľadňujúce špecifika obhospodarovania lesných pozemkov a lesných porastov.

Nerešpektovali sa osobitosti lesných pozemkov ani v zákone SNR č.330/1991 Zb. o pozemkových úradoch a poz. spoločenstvách.

Špecifické úlohy pri transformácii vlastníctva mal zabezpečovať Slovenský pozemkový fond, ktorý vznikol na základe zákona SNR č. 510/1991 Zb. a jeho novelou č. 187/1993 ako samostatná právnická osoba.

Fond mal spravovať pozemky, ktoré sa zoštátnili, no podľa zákona NR č. 180/1995 Z.z. fond nemohol lesné pozemky a lesné porasty sám užívať, ale ich na prenájma na účely LH. Tým sa zaviedol neobvyklý nájomný vzťah.

Problematika sa vyriešila prijatím zákona č. 80/1998 Z.z., ktorým sa menili predošlé zákony.

Štátne organizácie LH sa stali správcami lesných pozemkov vo vlastníctve štátu okrem podielov spoločnej nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu a pozemkov s nezisteným vlastníkom.

Ďalším právnym predpisom bol zákon č. 503/2003 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

Zákonom č. 138/1991 Zb. doplnený zákonom č. 306/1992 Zb. o majetku obcí, nadobudli do vlastníctva lesné pozemky a lesné porasty obce, ktoré ich vlastnili do roku 1949.

Zmiernenie následkov majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam rieši zákon NR SR č.282/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Ako nadväzujúce právne predpisy na (zákon o pôde) Federálny č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľn. majetku možno uviesť:

- zákon SNR č.330/1991 Z.z. o poz. úpravách...
- zákon NR SR č.162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľnosti a zápisoch...
- zákon NR SR č.180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva
- zákon NR SR č.181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách
- zákon NR SR č.192/1995 Z.z. o zab. záujmov štátu pri privatizácii št. podnikov...
- zákon NR SR č. 80/1998 Z.z. , ktorým sa menia zákony o pozemkoch...
- zákon NR SR č.504/2003 Z.z. o nájme poľnohosp. pozemkov

Proces transformácie vlastníckych a užívacích vzťahov k lesným pozemkom a majetku prebieha neustále.

Uplatňovaním zákonov riešiacich nápravu krívd sa začal zložitý a dlhotrvajúci proces, ktorý nie je ani s odstupom dvadsiatich rokov ukončený. Je spojený s mnohými komplikáciami, spôsobenými nielen osobitosťami usporiadania vlastníctva v zložitých vlastníckych pomeroch na Slovensku a stavom evidencie právnych vzťahov k pôde, ale aj možnosťami budúceho obhospodarovania a ochrany pôdy.

Uplatnené žiadosti o usporiadanie vlastníckych a užívacích práv k lesným pozemkom Náprava niektorých krívd podľa zákona č. 229/1991 Zb. spočíva vo vrátení vlastníckeho práva k lesným pozemkom, ktoré prešli na štát postupom podľa § 6 zákona č. 229/1991 Zb. a § 3 zákona č. 503/2003 Z. z.

Podľa zákona č. 229/1991 Zb. si mali oprávnené osoby uplatniť svoje práva na príslušnom pozemkovom úrade a zároveň mali vyzvať povinnú osobu na vydanie nehnuteľnosti v termíne do 31. 12. 1992. Na základe tejto výzvy povinné osoby spísali dohodu o vydaní vlastníctva, ktorú musel schváliť pozemkový úrad. Po schválení dohody o vydaní vlastníctva pozemkovým úradom, povinné osoby riešia len užívacie vzťahy k týmto lesným pozemkom.

Podľa zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon 330/1991 Zb.“) si mali oprávnené osoby uplatniť nárok na vydanie nehnuteľností tvoriacich pasienkový majetok bývalých urbárikov, komposesorátov do 31. 12. 1993, pričom lehota na predkladanie písomných dôkazov bola do 31. 12. 1995.

Podľa zákona č. 503/2003 Z. z. si oprávnená osoba mohla do 31. decembra 2004 uplatniť svoje nároky na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukázala skutočnosti, že vlastníctvo pozemku prešlo na štát v súlade s týmto zákonom. Následne príslušný pozemkový úrad rozhodol o navrátení vlastníctva k pozemku, alebo o priznaní práva na náhradu.

K 31. 12. 2011 bolo v rámci Slovenskej republiky vrátené vlastníctvo k lesným pozemkom 3 583 fyzickým osobám s výmerou 63 161 ha podľa zákona č. 229/1991 Zb. a 49 fyzickým osobám bolo vrátené vlastníctvo k lesným pozemkom s výmerou 559 ha podľa zákona č. 503/2003 Z. z.

K danému termínu bolo celkove doriešených 59 290 žiadostí o usporiadanie vlastníckych a užívacích práv fyzických osôb k lesným pozemkom s celkovou výmerou 176 215 ha.

Na usporiadanie užívacích práv k spoločnej nehnuteľnosti (bývalé urbáriáty, komposesoráty a podobné právne útvary), vlastníci určia spoločného zástupcu alebo zástupcov a spôsob ich konania. K tomuto je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny majiteľov podielov, ak zákon neustanovuje inak. Zákon č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov podľa vzniku rozlišuje 2 druhy pozemkových spoločenstiev.

Spoločenstvo bez právnej subjektivity, ktoré nie je spôsobilé na právne úkony, kde spoločníci sú povinní oznámiť vznik spoločenstva príslušnému obvodnému lesnému úradu a spoločenstvo s právnou subjektivitou, ktoré vzniká až dňom registrácie spoločenstva v registri pozemkových spoločenstiev, ktorý vedie príslušný obvodný lesný úrad.

K 31. 12. 2011 bolo v rámci Slovenskej republiky doriešených 3 629 žiadostí pozemkových spoločenstiev s výmerou 499 674 ha.

Odovzdávanie lesných ciest

Podľa zákona č. 12/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších

predpisov je potrebné bezodplatné odovzdanie investičných lesných ciest, ktoré prechádzajú pozemkami vo vlastníctve neštátneho sektora.

Osobitosťou riešenia odovzdávania lesných ciest je to, že ak cesta alebo jej časť prechádza cez pozemky viacerých vlastníkov, táto prechádza do ich podielového spoluvlastníctva podľa veľkosti podielu investičnej lesnej cesty na lesnom pozemku vlastníka.

Vlastníci pozemkov, cez ktoré lesná cesta prechádza, môžu z dôvodu spravovania, udržiavania a opráv investičnej lesnej cesty vytvoriť združenie podľa osobitného predpisu.

Vytváranie združení je problémom pri odovzdávaní lesných ciest pre neochotu vlastníkov vytvoriť združenie. Z tohto dôvodu ŠOLH odovzdávali v prvom rade lesné cesty, ktoré sa v celosti nachádzali na majetku vlastníka (mesto, obec, pozemkové spoločenstvo), alebo ktoré už za odovzdaným úsekom nesprístupňovali žiadne lesné pozemky obhospodarované touto ŠOLH.

Bez vytvorenia združenia je právne riešenie užívania účelových lesných ciest problematické, čo môže výrazne ovplyvniť ich stav a spôsob ich využitia aj v prípade verejného záujmu.

Zákon č. 229/1991 Zb. ustanovuje, že oprávnené osoby majú právo od povinnej osoby požadovať nielen vydanie lesných pozemkov, ale za podmienok určených v zákone majú právo na náhradu za obytné budovy, hospodárske budovy a stavby, slúžiace lesnému hospodárstvu, ako aj za lesné porasty. Pritom sa postupuje diferencovane podľa toho, či ide o riešenie podľa druhej časti zákona, keď vlastníctvo prešlo na štát alebo podľa štvrtej časti zákona, keď vlastníctvo bolo zachované a bolo obmedzené ich užívanie.

Vysoké percento nevybavených žiadostí je aj z dôvodu, že vlastníci, súkromní vlastníci lesných pozemkov, ktorí požadujú odovzdanie majetku, majú menší podiel ako 50 % z výmery pozemku a tento je neidentický. Títo vlastníci sa nechcú združiť s ostatnými spoluvlastníkmi, ani uzatvoriť nájomnú zmluvu, resp. osobitnú dohodu podľa osobitného predpisu. Postup riešenia podielového spoluvlastníctva musí byť v súlade s § 139 Občianskeho zákonníka.

20 % nevybavených žiadostí sa týka lesných pozemkov, ktoré nie je možné odovzdať z iných dôvodov. Ide napríklad o lesné pozemky, ktoré boli odovzdané v ucelených lesných častiach alebo o lesné pozemky, kde vlastník zomrel a dedičské konanie neprebehlo. Sem patria aj žiadosti neoprávnených osôb a žiadosti, kde ŠOLH nie sú povinnou osobou.

Mnohé žiadosti vykazujú viac ako jeden dôvod, pre ktoré neboli vybavené. Riešenie žiadostí oprávnených osôb je mimoriadne zložitá a náročná. Zložitosť a náročnosť je daná predovšetkým počtom žiadostí, ktoré ostáva ešte vybaviť. Dá sa konštatovať, že tempo riešenia žiadostí vlastníkov sa spomalilo nielen v dôsledku vyššie uvedených skutočností, ale aj v dôsledku toho, že ostáva riešiť prevažne drobné individuálne vlastníctvo lesných nehnuteľností, ktoré nie je možné v teréne identifikovať. Uvedené skutočnosti spomaľujú priebeh riešenia žiadostí a v niektorých prípadoch znemožňujú ich riešenie.

Závažný vplyv na vybavovanie žiadostí má sporný majetok, ktorý je v súdnom konaní. Lesné pozemky vo vlastníctve fyzických osôb zostáva usporiadať na výmere 171.062 ha, lesné pozemky vo vlastníctve pozemkových spoločenstiev zostáva doriešiť na ploche s výmerou 19.759 hektárov (ha), nedoriešený majetok miest a obcí predstavuje výmeru 1739 ha, majetok cirkví nie je doriešený na výmere 2864 ha, výmera neriešeného iného vlastníctva je 14.111 ha.

Celkom je potrebné usporiadať užívacie vzťahy k lesným pozemkom na výmere 209.535 ha.

Veľmi veľké úsilie je potrebné vynaložiť na doriešenie zvyšnej výmery neodovzdaných lesných pozemkov zo strany všetkých zainteresovaných.

Spolupráca je nevyhnutná rovnako pri obhospodarovaní lesov a odstraňovaní pochybení vzniknutých v doterajšom procese transformácie vlastníckych vzťahov, tiež pri vypracovaní programového vyhlásenia vlády a pri jeho plnení, vypracovaní a novelizácii právnych predpisov, v súčasnosti obmedzujúcich vlastnícke práva vlastníkov lesných pozemkov a obmedzujúce trvalo udržateľné obhospodarovanie lesných porastov.